

KRIŽIOKAI.

→ Istoriskas aprasymas per Henryka Sinkevičiū.

IŠGULDE ANT LIETUVIŠKĄ
— JONAS B. SMELSTERIS.

Pasiukele wisi no stalo; kuningajksztie paemus už rankos Danusis iszgėjo isz gaspados pirmutine, o paskui jis isszi pie wissas buris dvariszkui.

Naktis nubalo truputi. Auzsrine zwigždė mete sawo spin dulius in wissas szali, rasi apreiksdama wisom sawo sandra gemis — zwigždėmis, jog jiu laikastarnavimo žemei pasibaige, nes jau pribuna karaliene szwiesos *adde*, o szios-gi rodos baimandatos saules pradeida drebaneze szwiesa žibeti ir niktis daugaus wieno po kitiui. Ritu szalije dangus pradejo raushti ir spalvia toji akis mainitis in griniai atkuisiai spalvai. Wakanruosia menuo kassik labjans blikszdamas, taritum skubiniu knugreiczausiai slinkti in wakarus, idam pasilepti no saules kur užmiski, ar už kalno. Swietas pradejo busti ir trunks mas kult — wiskas susciprintas ir pagirdintas gausa rasa, pasilejas per nakti, pradejo ruoszties paswejkiunt diena in karanienai szwiesos sauliu.

Diewas dawe giedra, bet karsztis bus didelis — kalbejo dvariskei.

Nieko nekenks! — ramino Mikola isz Ilgagirio — isszimiegosime kliosztorius rumuosis, o in Krokawa wažinios me pawakarui.

Iszties gal welei ant puoto.

— Ten dabar kasdien puotai, o pasweikus karalienei, po "turneu" kareiwiszku, bus da dideles ir iszkelmingesen.

Paziuresim, kajpo persistatys ant karaliskzo dwaro musu Danuses kareiwi.

O, wirut, tai aužulai wirai!

Gal prie musu dwaro prisikirs ir jiedu?....

Gali but', nes maezian, jog jiedu kas-žin ka taresi.

Jiedu isz tesi tarsi, nes Motiejus nebuvo ugazendintas isz to, kas atsjei, tajgi ejdumas su sawo brolenu paskui bu-ri dvariszkui kuningajksztienas dažnai susilaikinėjio in kalbejosi su jiuon.

Tas wiskas, kas atsjei — kalbejo Motiejus in brole- na ne ugazendint manes; o teisibā pasakius, tai ir tu ant to nedaug ka pelnisi. Asz wis tik tiek dasipauseciu prie karalius ir be to, mat wiliusiu, jog su tuszecions rankomis ne atsitraukstu no Jio Milestos. Didelei norecziuok kociok pilieles, arbā-gi miesciukuo. Na pamatisuia kum muos Jio Milesto apteikis. Bogdanciui wia jau iszprirkseme isz uszovos, ne ka walde tewai ir praboczei, priwalo walditi ir jio welesnes gent kartes. Ale-gi isz kur inti muziku? Zokonas wisu sawo atsims, du ir be žmoniu esa nieku. Tai-gi apswarstink ka taw pasakiusi: tu darik priseiga kam nori, bet si ponu sz Melesztino ejki pas kuningajksztii Witauta, o su jiuon muszti Totariu. Ant galinejumis kareiwiszku tu ne paisek, ten daus galesi laimet. Jug zinai duosnuma kuningajkszecio Witauta — usipelnusi gausel apdwolanoje, o tave jiu gerai pažinšti. Uszpelini tai ir pelnisi, o priesz wiska duos. Diewas wergu surinktum, tai ir turetnė žmonijų dirva apdirbt: Totoriu, kai amaro ant pasaules. Lainejus karia ir po kapa ant kožno prupili tuo dake.

Teip, teip — kalbejo toliaus swajodamas apie sawo giminini lizdeli — kad tik žmoniu gauti, tai tuoju apvalitu gires, apdirbtu dirwa ir musu Bogdancius atgūti. Susijungtuwa tuomet abudu ir asz sawo paskutines dienas ramei praleisciu, o ir tu sulaukes senates. O niekur tiek ne pririnktumei, kaij sioje kareje.

Bet Zbiskuz pradejo skunki su galwa.

Tai we! arkledžiu pargabenciu, pas mus arlius žmo

nes naudoje tik prie darbo, o kajp totoj suvalgis kum apdirbtu žemja — o priegart ar da jie moka ir ar kiek nusinamo apie žemdarbistą? Jie pripare giwentis laiswai, misti ir užlai-kineti giwenimis pleszimai, laimū kares, o ne procewot ant apdirbtu žemes ir malszei ant wienos wietos tunoti, su jiejs tai in Bogdanciu giwensi, ramei be rupescio jokio, jeigu dedžiau tikrai viliesi jog taw totoj žeme apdirbtu, tai labai blusti. O ne pamirsiki ir apie tai, jog asz Danusei prizade-jaudui sudeti prie jios koju tris kalpokus su powineis kuodais nupleszus no ingaletu wokieciu, kur-gi rasiu jios tarp totoriu?

Prizadejej, nes es i kwallas, bet tokie ten ir priza- dai.

O kaip-gi buvo dedžiau su Ringela?

Ringela kuningajksztii munodino — ir pustelninkas mane iszrisz, tave Tynieciue zokoninkas iszrisz ir bus atlikas strukus.

Bet asz ne rejkalanju tojo iszriszimo.

Motiejus susilaike, paziurejo su nesleptu rustumu ant sa-wo brolenu ir tare:

Kaip-gi bus?

Jokite saw wieni pas Witauta, nes asz suwisi ne josiu.

Niešzmaneli! O kas-gi karaliui pasiklonios?.... ir ar-gi taw ne gaila mano senu kaulu?

Ant jiusu tu senu kaulu kad ir girrios medzei wiri, tai jiu ne gulanžtu. O kad man ir butu jius' kaulu gaila, tai wienok pas kuningajksztii ne waziuosiu, nes kareje su Totoriu tiek, teisibā pasakius ne laimes.

Ka-gi weiksi? Sakalninku, ar gal kanklininku ku-ningajksztienas Danules pasiliski?

Arba tai buti sakalninku kuningajksztienas dware ne garbe? Jai welijete niurneti saw po nose — niurnekit.

Tikrai juokas ima mane, jagu tu dedžiau wiliesi twirtai, jog kareje su Totories wergi priserinktum ir turetu-me tuomet saw žmecis, kuri apdirbtia saw dirwa Bogdancius. Ar-gi ne gurdejai ka kalbejo apie jious Rusai? Totoriu tiek paismi, kiek randi ant lauko kritisu — giwu nieks ne pa-wis ant begalinis stepu*) nors ir sparciausios arkliai tu-retum, o ka-gi kalbeti apie musi sunkis eržilus, kuriuos in-giowa Wokietijo? Matote ar asz netiesa kalbu? Kas-gi do-laimas gautusi mums no Totoriu — nususios skrando, daugu nieko! Tai mat kokialas turcias sugrižtuwa isz kare-Totoriskos.

Motiejus nutilo: pripažindamas brolenui tesa, nes ir daug teisibā buvo žodžiuosa jaunikaicuo.

Stepu — stepas — tura, bogalina tiruma — ligumos.

Hm... — tare po walandai Motiejus. — Tegul jau no Totoriu nedaug ka laimetum, tai ne pamirsik duosnumo kui-ningajkszecio Witaute, jis gausei nuopelnus iszagnadru.

We, žinote man rodos gerai ir ta, jog kuningajksztis wienam buna perduosnum, o kitam nieko ne duoda.

Sakik-gi kur josi, ka užmanai pradeti.

Keliausiu pas Juranda isz Spikowo.

Motiejus net dirža isz rustibes pažuko smarkei ant sawes ir suszku.

O kad tu dumūs ujeatum!

Paklausikite — atsake ramei jaunikaitis — Snekėjau su Mikola isz Ilgagirio ir jis twirtina, jog Jurandas Ju-sis stengesi atmoniti Križiokais usmert savo paczios. Josiu pas jin ir prigelbesi jiam tame. Jug pats dedžiau kalbej, jog suwis drasei galii su Wokiecius susiremneti, nes bu-los ir publuzis jiu gerai mudu jau žinowa; antra, weikau tressi proga ingijimo triju kaupoku su powo plunksnu kuo-pais, treczes dalikas, jog kaupokussu powo plunksnu papo-zsem ne biles Križiokas neszioje, todol jagu Wieszpats Ježusas suteiks sawo maloniu ir dapades man ingiti kaupokus, tris, tai laimas bus neblagos. Ant pagalios, wergas tenitinis, tai ne torius. Wokieti pasoditi tarp traszkeanciu giuru, tai neilgai laukt reikes puikios regiklos, kokia perstatis akimis barbas wokiecio.

Ka-gi tu walke isz galvos iszjeini? jug dabar kares su Wokiecius nebeira ir Diewas zino kada-gi da bus!

Dedžiau mano, esate senu ir gana persiliudjusiu, ar-

gi jius ne žinot to, jog nors dielis kariumines nesikeria, ne ka-

riarie, nors karalius su Didžiuo mistru po pergaminu sawo

spaudes*) prispaudzie newos padaro suderina ramibes, o pa-

rubežių kas welekes? Maisztas niekumet ne apsimalszina.

Užima banda galviju perjusu per rubežiu, tai už wienos kar-

weis galvi kaimai si dumais nucjna ir isszislaikant pa-

dangesia, o ir piles griauni. Kiek-gi gaunasi wergiuoj waj-

kinu, jauvu viri ir merigiu? kick-gi patenks in rankas prie-

szkinei. Atsiminkite ant senesniu buvusiu laiku, apie ku-

rius išsakinti. Atsiminkite gadijimis iszakinti!

— Ne norecziau-gi asz jio ir matit! — tare žegnodamai-

si kuningajksztie — bet kodel jis esa pragare, jagu kajp

girdejau uz dielis sawo skriunda atkerszio, tiktai uz sawo

skriunda.

Jai ir per wisa sawo giwenimena butu padoriausis gi-

wenimis žmogus — atsake ruszcei zokoninkas — wis ne gale-

tu buti išganitum, nes giweni be szwents wierso išstabmieldzu-

buvo, ne tpe szwents kriksztis isz pirmegimio grie-

ko.

Izgirdus siuoz žodžius kuningajksztie, bruwai jios

susitruka ir taritum wileice perskiroje jis szridi, rodos bu-

kencia didžiai supoli sawo szridjie, usszimislio gilei — nes

tewas jios pasimire be szwento krikszt, budama stabmel-

dziu! toji mislis užgavo jios szridi; ji sawo tewa Keistutis teip

girdejau uz dielis sawo skriunda atkerszio. Bet daug da-

gesia ugnispragar, isz kriksztis isz pamszies.

Klausome — tare po walandai tilejimo.

Brolis Hudolfs pradejo pasakoti:

— Senowes gadineje, kad buvo žmones stabmieldzeis

ir ne pažinojo tikroje Diewo, giwen galingas growas, kuri

duo jio patoguno wadindawo Walgiriu Budriu, nes buvo

budrum pilnas kiekumet ne waiksejio sawo uszsimisgojus,

o garsus buvo aplink toli sawo narsumu ir galingumu. Wis-

aszis sklipis, kaipliakimis gal apmesti, buvo jio locnascze,

o karia apart pekstinkiniu didelis tunt (pulk) wedaspos

si szmita viri reitelin smagininku, nes tai wisi giwentoj

apigardos in Wakarus net iki Opolei, o in Ritus iki Sandoni

riu buvo jio pawaldine. Bandu jio niekas suskaitit ne ga-

lejo, o Tynieciu turejo hoksza prikruta pinigais paneszei

kaip Križiokai Malborge.

Zinu turi! — pertrakte kuningajksztie Danule.

Ir buvo priegtam milžinu — trauke tolais zokonink-

as — aužulolas su szaknimis iszraudawo isz žemēs, o patogu-

me, dainawime ir skambinime ant kankuli nieks su jiuon su-

silgingi nebegalejo. Wielkana karta buvo ant dwaro franc-

iszko karalius, insimilejo in jin karaliuniute Helgunda, ku-

ja tewa buvo ant garbes. Diewui pažadejas in kliosztoriai at-

duoti. Helgunda pamilejo Walgiriu, o jis pamilejo teip jiu-

ri karaliuniute su jiuon pabegus no tewo pribuwo in Tynieciu,

kur nepadorei wede abudu giwenima, nes jokis kriksz-

co-kriksztas kumings jems rairos ir palaiminimo sawo dnuoti ne no

rejo. Wisloje giweni Wisolowas Grauzis isz Pupiliu kilmes

paeinantis. Tasai-gi Wisolowas laike nebus esume namej Wal-

o giri. Ant wisi giri. Tynieciu atsakinti su galvej.

— Graida! Graida!... tebebuna jiu be skaitiaus! Ant

swerts dziausgams o po smert izganimas. Suteik mus

ta Wieszpatis tare:

— U-gi-kas man prie jios patogumo! Wienok tu ir ji-

turi' da gana laiko, galesi westi, kada patarps, jaigu esa turi-

tingo deute. — Ar-gi ne teisibā pasakoje? — atsiliepe net

keli balsai.

Ant to senas Motiejus net garsei nusijuoke in su tiku-

at wieni tare:

— Graida! Graida!... tebebuna jiu be skaitiaus!

— Ne norecziau-gi asz jio ir matit! — tare žegnodamai-

si kuningajksztie — bet kodel jis esa pragare, jagu kajp

girdejau uz dielis sawo skriunda atkerszio.

alonia wiespatia, warginusia cuosia. Te szwentsas Beneditas isz as, szwentsas Bonifacijus isz szwentsa zjpo-gi szwentsas Jonas isz Tolomeusu, amžinioje szwiesbieje giwenara sveikata, laimemis ir iszprazo jumis, tegul tave laimina po se pisa laika tavo giwenimo.

itume, jagu ne turetume iszklasiti ono — tare kuningajksztene, tuom ribuwome ant diewmaldistes, laike edame.

in zoninkia sawo ranka, kuria gal dwariszka paproti ant wenos zewo, tikrai kareiwiszku budu, o

cjoje matomai lauke ant kulininkiniu perdetinu su jiaje, warlosztoriaus iwareis gaudas: wie ai; truboezi pradejo pusti in sasustoja in glitas prie durin bažn u milžiniskus katilus, kuria atgapanesius buvo in griausma — su o klosztoriaus giwentojc kulininkstienes, kuri ne gimus irne už lipia ir gal pirmu kartu ta wiška deli inspūda padare, tuom labiaus, nate, atsižmejo viespos iki pugimo kitousis klosztoriaus sučtis. Widuje bažnicios da wiosztais ant didžio aukaro (altoriu), eiles twarkei sustutinti waskiniu ku gausie paauksuta altoriu.

szwentsas rubais iszco su szwengajksztenei ir nuejo prie aukaro ztai pasikele kwepentie dumai konga ir ankara ir kilo iszpalengwo išbažnicios. Ona Danule, taritum kelinejo sawo misles Diewop, pa-

li, sudejus rankas ir pakelus jas ingui ir karsztai. Bet dang dan weidas kuningajksztene, tuo retu ant anumot wagonu ir praudzei, buk toli kur gruajentis eti in kassik augstesni, laibnesi diszkos gemes, tai in vieniodas ardu balsa sumaiszta, buk cziulakis kuningajksztene jokio apte, nes pakeltois ir atkrejtos, bu- e maldingumo ir diewbainas, zi ibezintas diaungmas — weizint jogei tai koke ne žemiszka būtis, re, kuri stebuklingame akiuviži,

stabmeldžiu giinditoju, pažinusi maldinga ir diewbajninga duk-nime kasdienineje tejp-pat, kajp ninejo Warda Wiespaties Diewo mie Wiespaties po intekne gra a kudikisca bajme ir nusizemita ir neapimama iszmineze žmon-tirtas Jio pasaptis.

isas dwaras Kunigajksztene, s su kuningajksztene ligintis ne arp dwarponi moziru, nes kuginoma tiktai nusiduras buvo už nt bažnicios. Walandomis ziure, kuri su primerktomis akimis se: nesidrojewe tuom, jog jis pasili didžiausio dwaseje sawo tuom laritus per jin Danusei, truputi ne jau buvo pasijosias ant nuo-ro nusiduras idant apsigerbti (abus, bet buvo tiktai mažesne ir inklinanti, puse prižadu, reikejo s tris su povo plunksnu kuoðais wokieciu, o kad iszplidli pirma lanti ir antra, norlaugus sunkes- ir alus isz galvos ižgarawo, ka užti nemazai, koku-gi budu ingo. Parubeziniosius maitostis iuti su Kriziok, bet kas išz? to? Kriziokas powo plunksnoms kal i-gi tokie maitostis ne dalibus, mu prie Diewo, idant Tasi patpilditi duotus prižadus ir isztese

medesi jaunikaitis — Tu suredi-riokais, kurie esa skrianduksis ir wisu žmoniu sanginiu*) mu-garbina Tave. Palaimink mums ir apmauda ir pikt klasa szirdes meile artinu ir moksli. Tavo platinimo mokslo tarp stabmeli-wergija gabena nekaltais žmones, alienie užtare už skriautus, aptimo kardu ir ugne, gina jia no piksta ir stengesi mums wisems iewe esi teisingu ir teisingste teisinge ranga.

oju cionais pries weida Tavo int Tu teikfumeis dapadeti isz-

taw atidusios ant naudos Tawo Tu Saldziaus Jezau nauda ir lant pažintum, jogei tave wisa a sakau, tejp man dapadek.

dai, kureme tai laike wiso m-s, p, suprato jogei a wienau nauja a dali ingitu turu atidusios ant jog dedžius Motiejus nesiprie- as užt auka ant Jio bažnicios ius ir dapadesia jiam ingiti tris knodus. Toji paskutinu mislis irdi pripilde kokui tai diaug-svirtu, jeg likis iszklasitus, ir tuomet ne bus sunku jiam iszter-tuo rankosia ir kojosia stipru og toje walandoje butu be swars unto kareiwi puoliasis, jagu

LeHIGH VALLEY R. R.
Permainita diena 24 Nov. 1901.

LIETUWISZKAS
GRABORIUS.

W. Traskauckas,
606 W. Center ul.

TEMIKIT!
DRAUGISTES!

Jago kur draugiste reikalau-je puikiu

Szfar-
Spiku,
Juost,
Keprul,
Karuu,
Ir t. t.

TAI TEGUL RASZO ANT ZEMIAU
PADUOKI ADRESO O ALAP-
KIS PREKE KAR EA
KASBUOTUE.

W. RYNKIEWICZ,
218 W. Center st.
MAHANOY CITY, PA.

Philadelphia and Reading
Railway.

Inžaijei nudoje kietu angli per ka ne buna
smirdanciu dunu.

Permainita diena 17 Nov. 1901.

TREINAI ISZ EINA ISZ
M. M. LIEVOT CITY.

In New York per Pottsville 2,47, 6,13
[grēj express] \$14,10 95 pries rito, 1,02
3,47, 6,46 po piet. Nedelj 2,47, 3,48
1,02, 3,18, 5,15 po piet.

In New York per Tamauq 6,13, pr. piet
1,02, 3,47 po piet. Nedelj 2,47, 3,48
1,02, 3,18, 5,15 po piet.

In Philadelphia Reading 2,47, 6,13, 8,14
10,05 i-rito, 1,02, 3,47, 6,46 po piet. Nedelj
2,47, 3,48 po piet.

In Tamauq 2,47, 6,13, 8,14, 10,05 i-rito
1,02, 3,47, 6,46 i-rito, 5,15 po piet. Nedelj
2,47, 3,48 i-rito, 1,02, 5,15 po piet.

Naujas trejnas išvottas 8,18 po Tamauq

Prumpa keliai in Frankville, St. Clair
ir Putsville 6,24 po piet. Nedelj 3,18, 18

In Putsville per Tamauq 2,47, 8,14 ir
10,05 i-rito, 1,02, 3,47, 8,50 po piet. Nedelj
2,47, 3,48 po piet.

In Putsville per Sunbury ir Lewisburg
3,12, 9,11, 11,47 i-rito, 1,02, 20, 24 po piet.

In Ashland, Mt. Carmel ir Shamokin 4,00
9,11, 11,47 i-rito, 2,20, 6,34 7,54, 10,20 po
piet. Nedelj 3,18, 10,20 po piet.

In Mahanay Plane 3,88 9,11, 11,47 i-rito
2,20, 6,34, 7,54, 10,20 po piet. Nedelj 3,38
8,18 i-rito, 11,18, 7,54 po piet.

In Shenandoah 3,88 9,11, 11,47 i-rito,
2,20, 6,34, 7,54 10,20 po piet. Nedelj 3,38
i-rito.

In Baltimore Washington South ir West-
ant B. & R. 6,20 7,55, 11,26, 12,26, i-rito
5,18, 7,54 po piet. Nedelj 3,20, 7,55, 11,26
i-rito, 3,40, 7,54 po piet.

Aptieki treinai spileide 24-th in Chest-
nut ulicoseis dienos 1,35, 5,41, 8,28
po piet. Nedelj 3,18, 28 po piet.

Trejnai-j in Mahanay City,

Izjedzis išz Philadelphia ir Reading Ter-
minai 2,47, 8,36, 10,21 i-rito, 3,36, 4,06
4,35, 6,36 po piet. Nedelj 3,00, 9,06
i-rito, 4,06, 11,36 po piet.

Izjedzis išz New York per Tamauq 4,00
9,10 i-rito, 1,30, 4,40 po piet. Nedelj 4,30
i-rito, 1,09 po piet.

Izjedzis išz New York per Philadelphia
4,30, 8,00 11,20 i-rito, 1,30, 4,30 9,00 po
piet. Nedelj 4,30 i-rito, 1,30, 9,25 po piet
ir 12,15 naekra.

Izjedzis išz 1 Reading 4,15, 7,00, 10,08
i-rito, 12,15, 9,00, 8,26 po piet. Nedelj
1,50, 5,55, 10,63 i-rito, 6,00 po piet.

Izjedzis išz Pottsville 2,25, 7,40 i-rito,
12,30, 6,10 po piet. Nedelj 2,52, 7,05 i-rito
2,05 po piet.

Izjedzis išz Tamauq 3,10, 8,14, 11,23 i-rito
1,40, 5,30, 7,30, 9,57 po piet. Nedelj
3,10, 7,18 i-rito, 1,40, 5,30, 7,30, 9,57 po
piet.

Izjedzis išz Williamson 7,20, 10,00 i-rito
1,10, 3,20 i-rito, 1,10, 3,20 po piet.

Izjedzis išz Shunkokin 1,33, 5,00, 7,00, 9,07
11,53 i-rito, 2,37, 5,41 po piet. Nedelj 1,33
i-rito, 1,10, 3,20 i-rito, 1,10, 3,20 po piet.

Izjedzis išz Mt. Carmel 1,45, 5,16, 7,08,
9,21 i-rito, 12,02, 2,50, 5,50, 6,15 po piet.
Nedelj 1,45, 7,25 i-rito, 12,02, 4,00 po piet.

Izjedzis išz Shenandoah 2,10, 3,38, 7,35 i-rito
12,10, 3,09, 6,09, 7,04 po piet.

Trejnai eilai per Frackville

Izjedzis išz Bear Run Junction in Pott-
sville 8,10, 19 i-rito, 1,02, 5,10, 6,46 po
piet. Nedelj 9,11, 11,31 i-rito, 3,41 po piet.

Izjedzis išz Mahanay City in Pottsville
8,12, 24 po piet. Nedelj 9,18 po piet.

Izjedzis išz Pottsville per Frackville 17
i-rito, 4,27, 7,12 po piet.

ATLANTIC CITY DIVISION.

Izjedzis išz Philadelphia, Chest Street
Wharf ir South Street in Atlantic City.

Sziklom dienam ant Express 9,00 litar-

2,00 4,00, 5,00 7,50 po piet. Accommodation
9,00 5,00 po piet. Nedelj 10,00 5,00 po piet.

Accommodation 9,00 10,00 i-rito, 7,15 po piet.

Accommodation 9,00 1

